

Durmuş Hocaođlu

Laiklik ve Sekülerlik: V

Yeniçađ, “Analiz”., 12 Haziran 2006, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 405; 2006-067; Haziran-06

YENIÇAG

Bir önceki yazımızın sonundan devam edelim: Ülkemizde bitmek tükenmek bilmeyen tartışmaların kaynağı, her konunun önünde ve öncesinde, hattâ çok kereler hürriyet ve istiklâlden, devletin, milletin, vatanın birlik, bütünlük ve bekasından bile daha önde ve daha öncelikli olmak üzere, bir numaralı ehemmiyet atfedilen ve bu sebeple de asla gündemin ilk sırasından düşmeyen ve düşmeyecek olan; dâimâ gerginliklere medâr olan ve olacak olan bir numaralı problem, sâhasında tekil olma hüviyetini muhâfaza eden Fransız Laikliği’nin, bir miktar tâdîlât ile uyarlanması ve kendi sâhasında bir ölçüde tekil bir nitelik taşıdığı söylenebilecek olduğu için “Türk Laikliği” olarak da tescîl edilebilecek Laiklik mes’elesidir ve bu mes’elenin bu kadar çetrefilli bir problemler örgüsüne dönüşmüş olmasının sebab-i aslîsi de, Devlet ile Toplum arasında rızâ bir mutâbakata dayanan bir mukavele, “aslî mukavele” mahsûlü değil, Devlet’in, tek yanlı kararının mahsûlü olmasıdır.

★ ★ ★

İmdi suâli şu noktaya çevirelim: Nedir **Aslî Mukavele**?

Aslî Mukavele, iç-içe iki mukaveleyi kapsayan bir mukaveledir: Bir hukuk oluşturmak üzere birleşme anlamına gelen **Cemiyet Mukavelesi** veya **İçtimâî (Sosyal) Mukavele**, ve, bu hukukun devamlılığını sağlamak üzere belirli bir otoriteye tâbî olmayı gerektiren **Siyâset Mukavelesi** veya **Siyâsî Mukavele**.

İnsan için cemiyet hayâtı bir zarûrettir ve bir cemiyet teşkîl etmek üzere bir araya gelen insanların en başta ihtiyaç duydukları şey, Hürriyet, Adâlet, Emniyet ve Mülkiyet gibi temel varlık şartlarının ve hakların korunması için bir hukuk nizâmı yaratmak maksadına mâtuf olarak aralarında bir anlaşmaya varmalarındır; İçtimâî Mukavele budur. Fakat, tabiatıyla zımnî bir nitelik taşıyan bu mukavele hükümlerinin cârî olabilmesi için üçüncü bir kişinin olması îcap eder ki bu, hakîkî değil hükmi bir kişi olan Devlet’tir. İşte bu sûretle de bir devlet yaratan bir mukavele olarak Siyâsî Mukavele doğar ve tabiatıyla bu da zımnî bir mukaveledir. Buna göre, Devlet ile Toplum arasında mevcut olan mukavelenin sıhhati ve tarafların mukaveleye sadâkati, devlet ve toplum hayâtının sıhhat ve selâmeti demek olmaktadır. Hürriyeti, adâleti, emniyeti ve mülkiyeti, kendi gönül rızâsıyla te’sis edilmiş olan devlet tarafından korunan bir topluluğun devlete olan bağı ve bağlılığı başka türlü olacaktır elbette, aksi olanın da başka.

İmdi; yukarıda işbu mukavelerin zımnî olduğunu söylemiştik, yâni bir kira mukavelesi gibi iki veya daha fazla kişi arasında rûberû ve ferden ferdâ aktedilen alenî bir mukavele değil ve tabiatıyla olamaz da; o hâlde bir mukavele nasıl mümkün olur denirse cevabı basit sayılır: Toplumun haklarını bihakkın koruyan ve onun dünya görüşü ve inanç sistemi ile uyum içinde olan bir hukuk ve cemiyet nizâmı te’sis etmek, devlet için, mukavele akdetmek demektir ki bu zımnî mukavele ile de Sosyal Mukavele’den Siyâsî Mukavele’ye geçilmiş olur ve bu sûretle teessüs eden devlete de Mukavele Devleti tâbir edilir.

Türkiye’de batılılaşma döneminden evvel mevcut olan Devlet ile Toplum arasındaki zımnî mukavele bu dönemle birlikte bozulmaya başlamış, tek taraflı bir ilga dönemi yaşanmıştır. Ortaya çıkan vaziyetin hulâsasının, Devlet’in, mevcut toplum ile bir mukavele yapmak yerine kendi projelerine uygun bir toplum inşâ etme süreci olduğu da söylenebilir ki kısmen muvaffakiyyet kazanılmasına rağmen topyekûn ele alındığında bu muvaffakiyyet kaybolmakta ve hâlâ gücünü koruyan toplum katmanlarından çoğunlukla da deklare edilmemiş olarak yükselen muhâlefetler sarsıntılar yaratmaktadır.

İmdi; Cumhuriyet Laikliği’nin boşlukta, vakum ortamında ânîden vücut bulmadığı, en az iki asırlık batılılaşma/modernleşme sürecinde seküler/laik bir gelişme trendi yaşayan Türkiye’nin bir bakıma tabîî sayılabilecek bir sonucu olduğu açık bir husustur. Burası bir hakîkattir elbette, ancak, Batı tipi sistemler içerisinden asıl olarak belirli birisinin, Fransız Laikliği’nin — her ne kadar bire bir kopyası olmasa da — model alınmış olması tabîî ve kaçınılmaz bir gelişmenin sonucu olmayıp, daha evvelce de belirtmiş olduğumuz gibi, yönetenler ile yönetilenler, yâni, Toplum ile Devlet arasındaki organik bağ olan Mukavele’ye muhâlif bir durum yaratmak sûretiyle, Huntington’ın tâbiriyle Türkiye’nin bir “bölünük ülke” hâline gelmesine sebebiyet vermiştir. Bölünük Ülke demek “çatal kazık” demektir ve hikmet dolu bir Türk atasözünde vurgulandığı üzere de, çatal kazık yere girmez; yâni bu işin sonu yoktur.

Yapılması gereken, Aslî Mukavele’nin rûhuna uygun olarak, esas îtibâriyle, Türkiye Cumhuriyeti’nin resmen îlân edilmiş bir dininin olması değil — ki bu imkânsız olduğu gibi gereksizdir de — O’nun vatandaşlarının ve bâhusus aslî kurucu unsurunun ve omurgasının, milletinin bir dini olduğunu ve Devlet’in aslî görevinin de — bu rûha uygun olarak — **“Müslüman Devlet”** olmamakla berâber **“Müslümanların Devleti”** olmakla, milleti için var ve ona hizmet etmek demekten ibâret olan “devlet olma”nın, milletinin birçok maddî ve mânevî unsuru ve değeri gibi dinini de saymak ve korumak ve onu “potansiyel tehdit ve tehlike” değil, sayılması, korunması ve hizmet edilmesi gereken bir unsur ve değer olarak gören düzenlemelerin, Batı’daki birçok örneğinde hulâsaten anlattığımız şekilde yapılması, yâni, Türk tipi bir iç-içe seküler sistemin geliştirilmesidir.

Aksi takdirde, Toplum ile Devlet arasında alenen îlân edilmiş olmamakla berâber fiilen var olan bu bölünüklük hâlinin bir gün her ikisinin birden sonunu getirme ihtimâli gözden ırak tutulmamalıdır.

